

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร

โดย

ฝ่ายพัฒนานักศึกษา
คณะทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
วิทยาเขตสกลนคร

มีนาคม ๒๕๕๗

คำนำ

รายงานเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไท ในจังหวัดสกลนคร ของคณะกรรมการธรรมชาติ ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมวิธีการทำข้าวฮางของกลุ่มผลิตข้าวฮางในจังหวัดสกลนคร เพื่อเผยแพร่เอกลักษณ์ของข้าวฮางในจังหวัดสกลนครให้กว้างขวาง และเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาและขยายผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วย รายงานผลการดำเนินงาน สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมฐานเรียนรู้ในโครงการ รูปภาพกิจกรรม รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการการเก็บรวบรวมข้อมูล SAR กพร. ต่อไป

ฝ่ายพัฒนานักศึกษา
คณะกรรมการธรรมชาติ

สารบัญ

รายการ	หน้า
รายงานผลการดำเนินงาน	
-รายงานผลการศึกษาคคุณภาพข้าวฮางของผู้ผลิตข้าวฮางในจังหวัดสกลนคร	
-ขออนุมัติปรับเปลี่ยนระยะเวลาดำเนินโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวกุไทในจังหวัดสกลนคร	
-ขออนุมัติดำเนินโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวกุไทในจังหวัดสกลนคร	
-โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวกุไทในจังหวัดสกลนคร (ง.8)	
โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวกุไทในจังหวัดสกลนคร	๑
ผลการศึกษา	๒
-กิจกรรมที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (P: Planning)	๒
-กิจกรรมที่ 2 ดำเนินงานตามโครงการ (D: Do)	๓
-รูปภาพประกอบกิจกรรมดำเนินงาน	๑๓
-กิจกรรมที่ 3 การประเมินผลการดำเนินงาน (C: Check)	๑๔
-สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	๑๔
-กิจกรรมที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (A: Act)	๑๖
สรุปผลการดำเนินงาน	๑๖
ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ	๑๘
ข้อเสนอแนะและแนวทางที่จะพัฒนาต่อเนื่อง	๑๙
รายชื่อคณะกรรมการดำเนินงาน	๒๐
ผลงานเผยแพร่	๒๒

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา โทร. ๐๔๒๗๗๑๔๔๐ โทรสาร. ๐๔๒๗๗๑๔๖๐

ที่ ๕๓๑๓/

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร

เรียน รองอธิการบดีประจำวิทยาเขตสกลนคร

ตามที่ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะทรัพยากรธรรมชาติ ได้จัดโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗ รหัสโครงการ ๕๗๕๓๑๐๑๔๑๐๐๙๐๐ บัดนี้ ได้ดำเนินงานเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งรายการเงินทดรองจ่ายในการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้ทราบ รายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านงบประมาณ

๑.๑ ค่าใช้สอย	-	บาท
๑.๒ ค่าวัสดุ	๑๖,๕๗๕.๘๐	บาท
รวมทั้งสิ้น	๑๖,๕๗๕.๘๐	บาท

๒. ด้านผู้เข้าร่วมโครงการ

๒.๑ อาจารย์ และบุคลากร คณะทรัพยากรธรรมชาติ	๕	คน
๒.๒ นักศึกษาคณะทรัพยากรธรรมชาติ	๒๖	คน
๒.๓ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ	๑๓๑	คน

๓. ผลการศึกษา รูปภาพกิจกรรม สรุปผลการประเมิน ผลงานเผยแพร่ ดังรายงานผลการดำเนินงาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางพรประภา ชุนถนอม)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา โทร. ๐๔๒๗๗๑๔๔๐ โทรสาร. ๐๔๒๗๗๑๔๖๐
ที่ ๕๓๑๓/ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุมัติเบิกเงินทรงจ่ายโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร
เรียน รองอธิการบดีประจำวิทยาเขตสกลนคร

ตามที่ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะทรัพยากรธรรมชาติ ได้จัดทำโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และ อาจารย์พรประภา ชุนถนอม ผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นผู้สำรองเงินจ่ายในโครงการฯ ครั้งนี้ จำนวน ๑๖,๕๗๕.๘๐ บาท ดังนั้น จึงขออนุมัติเบิกเงินคืนให้แก่ อาจารย์พรประภา ชุนถนอม จำนวน ๑๖,๕๗๕.๘๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยเจ็ดสิบบ้าบาทแปดสิบบสตางค์) โดยมีรายละเอียดค่าใช้จ่ายทั้งหมด ดังเอกสารสรุปผลการใช้จ่ายเงินตามโครงการฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์วิวัฒน์ ศรีริษา)
รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา โทร. ๐๔๒๗๗๑๔๔๐ โทรสาร. ๐๔๒๗๗๑๔๖๐
ที่ ๕๓๑๓/ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง สรุปลผลการใช้จ่ายเงินตามโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร
เรียน รองอธิการบดีประจำวิทยาเขตสกลนคร

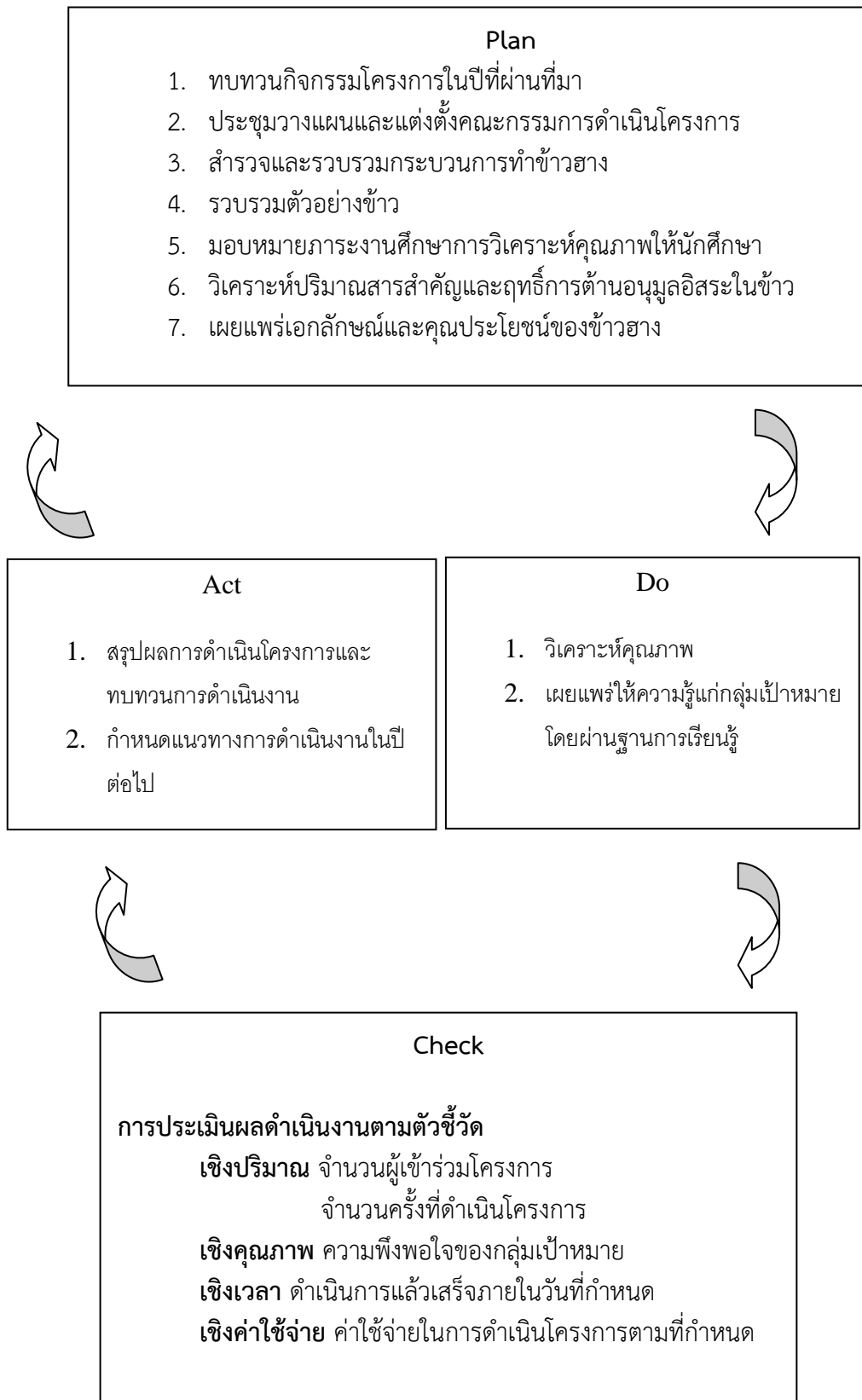
ตามที่ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะทรัพยากรธรรมชาติ ได้จัดโครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗ รหัสโครงการ ๕๗๕๓๑๐๑๔๑๐๐๙๐๐ ใน วันที่ ๓-๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ในกิจกรรมที่ ๑ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร บัดนี้โครงการฯ ดังกล่าว ได้เสร็จสิ้นแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอแจ้งรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. หมวดค่าตอบแทน	-	บาท
๒. หมวดค่าใช้สอย	-	บาท
๓. หมวดค่าวัสดุ	๑๖,๕๗๕.๘๐	บาท
- ค่าข้าวฮาง	๔,๐๐๐.๐๐	บาท
- ค่าสารเคมี	๑๐,๐๐๐.๐๐	บาท
- ค่าวัสดุอุปกรณ์สำนักงานและวัสดุสิ้นเปลือง	๒,๕๗๕.๘๐	บาท
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	๑๖,๕๗๕.๘๐	บาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางพรประภา ชุนถนอม)
ผู้รับผิดชอบโครงการ

โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร

รูปที่ 1 การนำกระบวนการประกันคุณภาพมาใช้ในโครงการตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

ผลการศึกษา

โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ 2557 เป็นโครงการต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2556 ซึ่งได้มีการดำเนินการโดยอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ชั้นปีที่ 2-3 โดยได้มีการใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เริ่มตั้งแต่ ทบทวนผลการดำเนินงานของปีที่ที่ผ่านมา ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม วางแผนการศึกษาและวิเคราะห์คุณภาพ โดยได้มีการ จัดกิจกรรมการดำเนินงานผ่านการเรียนการสอนวิชาการแปรรูปอาหาร I และวิชาการควบคุมคุณภาพอาหาร โดยอาจารย์ได้ถ่ายทอดผลการศึกษาของโครงการในปีที่ผ่านมาให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 วางแผนงาน สํารวจและ รวบรวมกระบวนการทำข้าวฮาง วิเคราะห์คุณภาพตามแผนงานของโครงการงบประมาณปี 2557 ตั้งแต่วันที่ 3-28 กุมภาพันธ์ 2557 ได้ผลการวิเคราะห์คุณภาพ และเผยแพร่ผลงานโดยเข้าร่วมฐานเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ในงานเกษตร และเทคโนโลยีพื้นบ้านอีสาน ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2557 โดยจัดกิจกรรมให้คณะผู้วิจัยและนักศึกษาจัดทำแผนพั บรวมทั้งเป็นวิทยากรเผยแพร่ถ่ายทอดเทคโนโลยีการประยุกต์ใช้ข้าวฮางอกในผลิตภัณฑ์ไอศกรีมให้แก่ผู้เข้าอบรม ฐานเรียนรู้จำนวน 131 คน โดยมีการดำเนินงานดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (P: Planing)

1.1 ทบทวนกิจกรรมในปีที่ผ่านมา

คณะผู้ทำงานได้ทบทวนข้อมูลกิจกรรมและผลการดำเนินงาน ได้แก่ รูปแบบกิจกรรมการ ดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยพบว่าการศึกษาข้าวฮางที่ผ่านมายังไม่มีมีการประยุกต์ใช้ ในผลิตภัณฑ์อาหาร ดังนั้นจึงได้เผยแพร่ผลงานผ่านฐานเรียนรู้

1.2 ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม

คณะผู้ทำงานได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการวิเคราะห์ ค่าสี (L^* , a^* , b^* , C และ H) a_w ความชื้น คุณภาพการหุงต้ม สารสำคัญอื่นๆ ในข้าว ได้แก่ ปริมาณกาบา แอนโทไซยานิน ฟลาโวนอยด์ แคโรทีนอยด์ แทนนิน น้ำตาล รีดิวิซ์ ฟีนอลิก และฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระ ได้แก่ %DPPH inhibition และ FRAP

1.3 วางแผนการดำเนินงาน

คณะผู้ทำงานได้ปรึกษาร่วมกับฝ่ายพัฒนานักศึกษา เพื่อวางแผนการดำเนิน งาน และแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินงาน/สรุปผลการดำเนินงาน โดยรองคณบดีฝ่าย พัฒนานักศึกษาตรวจติดตามงานจากประธานกรรมการดำเนินงาน/สรุปผลการดำเนินงาน

1.3 จัดทำโครงการ เสนอและขออนุมัติ

คณะผู้ทำงานจัดทำโครงการ เสนอต่อรองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา จนถึง อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ตามลำดับ เมื่อผ่านการพิจารณาโครงการแล้วได้มีการปรับแก้ แผนการดำเนินงานและงบประมาณ แล้วเสนอขออนุมัติโครงการผ่านรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

1.4 วางแผนการเผยแพร่ผลงานและถ่ายทอดเทคโนโลยี

คณะผู้ทำงานได้ร่วมกันวางแผนการเผยแพร่ผลงานและถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีการวางแผนดำเนินงาน ดังนี้

1.4.1 สํารวจกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมฐานเรียนรู้และกำหนดวิธีการถ่ายทอด เทคโนโลยี

1.4.2 ผลิตสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

1.4.3 ประเมินสื่อ

1.4.4 ปรับปรุงและแก้ไขสื่อ

กิจกรรมที่ 2 ดำเนินงานตามโครงการ (D: Do)

กิจกรรมดำเนินงานทุกกิจกรรมได้มีการจัดกิจกรรมผ่านการเรียนการสอนวิชาการแปรรูปอาหาร I และวิชาการควบคุมคุณภาพอาหาร ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 โดยมีกิจกรรมดังนี้

2.1 สํารวจและรวบรวมกระบวนการทำข้าวฮาง

คณะผู้ทำงานได้สุ่มสํารวจและเก็บข้อมูลทั้งกระบวนการผลิตข้าวฮาง โดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และสอบถามจากผู้ผลิตโดยตรง

2.2 รวบรวมตัวอย่างข้าว

จัดซื้อตัวอย่างข้าว จำนวน 11 ตัวอย่าง ได้แก่ ข้าวฮาง ข้าวฮางงอก และข้าวกล้องพะวงอก ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ชนิดที่เป็นข้าวขาว ข้าวมีสี ได้แก่ มะลิแดงและหอมนิล ดังแสดงในตารางที่ 1-2

2.3 วิเคราะห์คุณภาพข้าว

นำตัวอย่างข้าวมาวิเคราะห์คุณภาพ ได้แก่ ค่าสี (L^* , a^* , b^* , C และ $\cdot H$) ความชื้น a_w คุณภาพการหุงต้ม และสารสำคัญอื่นๆ ในข้าว ได้แก่ ปริมาณกาบา แอนโทไซยานิน ฟลาโวนอยด์ แคลโรทีนอยด์ แทนนิน น้ำตาล ไรโบส ฟีนอลิก และฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระ ได้แก่ %DPPH inhibition และ FRAP

2.4 ปรับปรุงและตัดแปรคุณภาพข้าว

นำตัวอย่างข้าวเจ้าฮางจากทั้งข้าวหอมมะลิ 105 และข้าวเก่า มาบดเป็นแป้ง ตัดแปรด้วยวิธีการต่างๆ เปรียบเทียบกับแป้งข้าวธรรมดา วิเคราะห์คุณภาพ ได้แก่ ค่าสี a_w ดัชนีการดูดซับน้ำ ความสามารถในการละลาย และอัตราการพองตัว

2.5 วิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการวิเคราะห์คุณภาพมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Minitab

2.6 สํารวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อเผยแพร่ผลงาน

สํารวจกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมฐานเรียนรู้และกำหนดวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยจัดทำแผ่นพับ รวมทั้งเป็นวิทยากรเผยแพร่ถ่ายทอดเทคโนโลยีการประยุกต์ใช้ข้าวฮางงอกในผลิตภัณฑ์ไอศกรีม ในงานเกษตรและเทคโนโลยีพื้นบ้านอีสาน ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2557

สํารวจงานประชุมวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการพบว่าจะงานประชุมวิชาการ The 16th Food Innovation Asia Conference 2014 ซึ่งจัดในวันที่ 12-13 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เป็นงานประชุมวิชาการที่เกี่ยวข้องมากที่สุดและอยู่ในช่วงของปีงบประมาณที่ดำเนินงาน

2.7 จัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ผลงาน

จัดทำแผ่นพับ เผยแพร่ถ่ายทอดเทคโนโลยีการประยุกต์ใช้ข้าวฮางงอกในผลิตภัณฑ์ไอศกรีม

จัดทำบทความวิจัย เรื่อง

- 1) Improvement in Physical Properties of Hang-rice Flour by Heat-Moisture and Alcoholic-Alkaline Treatment
- 2) Quality of Some Commercial Hang-rice in Isan Region of Thailand

2.8 นำเสนอสื่อ ประเมินคุณภาพสื่อ และปรับปรุงแก้ไขสื่อ

ส่งบทความเรื่อง เรื่อง Improvement in Physical Properties of Hang-rice Flour by Heat- Moisture and Alcoholic-Alkaline Treatment และ Quality of Some Commercial Hang-rice in Isan Region of Thailand ให้คณะผู้ทำงานจัดประชุมวิชาการ The 16th Food Innovation Asia Conference 2014 ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557 เพื่อตรวจประเมินคุณภาพผลงาน และตอบรับผลงาน เพื่อนำเสนอในงานประชุมวิชาการ ในวันที่ 12-13 มิถุนายน พ.ศ. 2557

2.9 ทบทวนความรู้ที่ได้จากการนำเสนอสื่อ

คณะผู้ทำงานได้นำความรู้เพิ่มเติมที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะเรียนรู้ มาถ่ายทอดผ่านการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 และนำมาวางแผนงานร่วมกันอีกครั้ง

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้ผลิตข้าวฮางงอก

ตัวอย่าง	ชนิดข้าว	ผู้ผลิต
1	ข้าวเจ้าฮาง	1.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวหอมทองบ้านจำปา 41 ม.5 ต.หนองลาด อ.วาริชภูมิ สกลนคร
2	ข้าวเจ้าฮาง	2.กลุ่มเกษตรกรบ้านนาบ่อ ต.ปลาไหล อ.วาริชภูมิ สกลนคร
3	ข้าวกล้องพะวงอกสีสี่	3.โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริฯ บ้านยางน้อย ต.ก่อเอ้ อ.เซียงใน อุบลราชธานี
4	ข้าวเจ้าฮางงอก	4.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านคำบ่อใต้ ม.11 บ้านคำบ่อใต้ ต.คำบ่อ อ.วาริชภูมิ สกลนคร
5	ข้าวเจ้าฮางงอก	5.บ้านหนองบัวสร้าง ม.12 ต.อุ่มจาน อ.กุสุมาลย์ สกลนคร
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	6-8.ศูนย์การศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	ม.10 บ้านนาคเค้า ต.ห้วยยาง อ.เมือง สกลนคร
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	
9	ข้าวเจ้าฮาง	9-11.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านนาบ่อ ม.6 บ้านนาบ่อ ต.ปลาไหล
10	ข้าวเหนียวฮาง	อ.วาริชภูมิ สกลนคร
11	ข้าวเจ้าฮางก่ำ	

ตารางที่ 2 กระบวนการผลิตข้าวฮางอก

ตัวอย่าง	ชนิดข้าว	กระบวนการผลิต
1	ข้าวเจ้าฮาง	1.แช่ข้าวเปลือกหอมมะลิ 105 นาน 24 ชั่วโมง ล้างน้ำ นึ่ง ภาชนะที่เย็นและคน นึ่งต่อจนสุก ตากแดด สี ตากแดด และบรรจุ
2	ข้าวเจ้าฮาง	2.บ่มข้าวเปลือกหอมมะลิ 105 ในกระสอบ ปิดปาก นาน 2 คืน ตากแดด 2 วัน ล้างน้ำ 3 รอบ แช่ข้าว นาน 12 ชั่วโมง นึ่งนาน 40-60 นาที ภาชนะที่เย็น พักข้าว นาน 20 นาที ภาชนะที่เย็น ตากแดด 2 วัน สี ผึ่งลม 2 วัน และบรรจุ
3	ข้าวกล้องพะวงอกสีสี่	3.แช่ข้าวเปลือก พะวงอกโดยควบคุมความชื้น แสง อุณหภูมิ เวลา และออกซิเจน อบแห้งโดยตู้อบลมร้อน สี อบแห้ง และบรรจุ
4	ข้าวเจ้าฮางอก	4.แช่ข้าวเปลือก นาน 12-24 ชั่วโมง ล้างน้ำ นึ่งนาน 1 ชั่วโมง ผึ่งลม 30 นาที ตากแดด สี ผึ่งให้แห้ง และบรรจุ
5	ข้าวเจ้าฮางอก	5.แช่ข้าวเปลือก นาน 48 ชั่วโมง ล้างน้ำทุกเช้าและเย็น ปิดกระสอบให้ข้าวฮางอก นาน 24 ชั่วโมง นึ่ง ตากแดด 1-2 แดด สี ผึ่งให้แห้ง และบรรจุ
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	6-8.แช่ข้าวเปลือก 1 คืน นึ่ง ตากแดด 3 แดด สี ตากแดด 2-3
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	แดด และบรรจุ
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	
9	ข้าวเจ้าฮาง	9-11.แช่ข้าวเปลือก 24 ชั่วโมง ล้างน้ำทุก 12 ชั่วโมง ตากแดด นึ่ง
10	ข้าวเหนียวฮาง	ตากแดด สี ตากแดด และบรรจุ
11	ข้าวเจ้าฮางเก่า	

2.9 ศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของตัวอย่างข้าว

ศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของตัวอย่างข้าว โดยบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนวิชาการแปรรูปอาหาร I และวิชาการควบคุมคุณภาพอาหาร โดยร่วมศึกษาและวิจัยกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวนทั้งหมด 26 คน

2.9.1 ค่า a_w และปริมาณความชื้น

ศึกษาวิเคราะห์ค่า a_w และปริมาณความชื้นในตัวอย่างข้าวทั้ง 11 ตัวอย่าง ทั้งในแบบข้าวทั้งเมล็ดและข้าวผง ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 3

จากตารางที่ 3 พบว่าค่า a_w ของข้าวทั้งเมล็ดและข้าวผงดัวอย่างที่ 6 มีค่ามากที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) และพบว่าตัวอย่างข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 1, 2 และ 5 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ส่วนตัวอย่างข้าวผงดัวอย่างที่ 2 และ 5 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ปริมาณความชื้นของข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 10 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 5 มีค่าน้อยที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) ส่วนข้าวผงดัวอย่างไมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ตารางที่ 3 ค่า a_w และปริมาณความชื้นของตัวอย่างข้าว

ลำดับ	ชนิดข้าว	a_w		%ความชื้น	
		ข้าวทั้งเมล็ด	ข้าวผงด	ข้าวทั้งเมล็ด	ข้าวผงด ^{ns}
1	ข้าวเจ้าฮาง	0.471 ^d ± 0.010	0.483 ^d ± 0.005	6.98 ^{ab} ± 0.54	11.45 ± 1.66
2	ข้าวเจ้าฮาง	0.453 ^d ± 0.001	0.445 ^e ± 0.008	6.74 ^{ab} ± 0.64	9.88 ± 0.15
3	ข้าวกล้องพะวงงอกสีสี่	0.568 ^c ± 0.028	0.512 ^c ± 0.014	8.23 ^{ab} ± 0.44	11.15 ± 0.26
4	ข้าวเจ้าฮางงอก	0.661 ^b ± 0.017	0.553 ^{bc} ± 0.004	10.09 ^{ab} ± 0.35	12.62 ± 0.45
5	ข้าวเจ้าฮางงอก	0.457 ^d ± 0.005	0.423 ^e ± 0.008	6.28 ^b ± 0.11	11.62 ± 3.42
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	0.775 ^a ± 0.003	0.662 ^a ± 0.037	11.16 ^{ab} ± 1.30	13.08 ± 0.68
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	0.642 ^b ± 0.003	0.576 ^b ± 0.009	11.46 ^{ab} ± 7.38	12.21 ± 0.25
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	0.568 ^c ± 0.005	0.504 ^c ± 0.006	9.13 ^{ab} ± 0.50	10.88 ± 0.27
9	ข้าวเจ้าฮาง	0.633 ^b ± 0.021	0.565 ^{bc} ± 0.002	7.58 ^{ab} ± 0.92	11.77 ± 0.31
10	ข้าวเหนียวฮาง	0.659 ^b ± 0.038	0.594 ^b ± 0.007	11.64 ^a ± 0.27	12.88 ± 0.15
11	ข้าวเจ้าฮางเก่า	0.588 ^{bc} ± 0.005	0.529 ^c ± 0.002	6.99 ^{ab} ± 0.11	11.28 ± 0.09

^{a,b,...} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละคอลัมน์หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$), ns หมายถึงมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

2.9.2 ค่าสี

ศึกษาวิเคราะห์ค่าสีในตัวอย่างข้าวทั้ง 11 ตัวอย่าง ทั้งในแบบข้าวทั้งเมล็ดและข้าวผงด ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 4-5

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าสี L* หรือค่าความสว่างของข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 4 และ 10 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 8 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ค่าสี a* หรือค่าสีแดงของข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 7 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 3, 8 และ 11 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ค่าสี b* หรือค่าสีเหลืองของข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 1, 2, 4, 5, 6, 9 และ 10 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 8 และ 11 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ค่าสี C* หรือความเข้มสีของข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 1, 2, 4, 5, 6, 9 และ 10 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 8 และ 11 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ค่าสี h° หรือเฉดสีของข้าวทั้งเมล็ดตัวอย่างที่ 4 และ 10 มีค่ามากที่สุดหรือมีเฉดสีเหลืองมากที่สุด และตัวอย่างที่ 8 และ 11 มีค่าน้อยที่สุดหรือมีเฉดสีส้มแดง และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ตารางที่ 4 คุณสมบัติด้านสีของข้าวทั้งเมล็ด

ลำดับ	ชนิดข้าว	L*	a*	b*	C	·h
1	ข้าวเจ้าฮาง	58.15 ^b ±0.55	7.55 ^d ±0.08	29.82 ^a ±0.41	30.76 ^a ±0.38	75.80 ^b ±0.33
2	ข้าวเจ้าฮาง	57.16 ^b ±0.18	7.94 ^c ±0.18	30.01 ^a ±0.35	31.04 ^a ±0.38	75.19 ^b ±0.17
3	ข้าวกล้องพะวงอกสีสี่	40.90 ^d ±1.74	3.68 ^g ±0.15	10.20 ^b ±1.02	10.85 ^b ±0.97	70.16 ^c ±1.79
4	ข้าวเจ้าฮางอก	67.78 ^a ±0.32	5.46 ^e ±0.12	31.57 ^a ±0.51	32.04 ^a ±0.52	80.20 ^a ±0.08
5	ข้าวเจ้าฮางอก	54.65 ^c ±0.43	8.65 ^b ±0.10	29.35 ^a ±0.26	30.60 ^a ±0.26	73.57 ^{bc} ±0.19
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	54.93 ^c ±0.29	8.03 ^c ±0.20	28.68 ^a ±0.28	29.79 ^a ±0.31	74.37 ^b ±0.26
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	24.79 ^e ±0.42	9.56 ^a ±0.07	7.07 ^c ±0.14	11.89 ^b ±0.05	36.48 ^d ±0.73
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	18.39 ^g ±0.32	3.68 ^g ±0.19	1.83 ^d ±0.32	4.11 ^c ±0.29	26.30 ^e ±3.29
9	ข้าวเจ้าฮาง	57.32 ^b ±0.39	7.45 ^d ±0.13	29.23 ^a ±0.06	30.16 ^a ±0.09	75.70 ^b ±0.22
10	ข้าวเหนียวฮาง	67.94 ^a ±0.16	4.58 ^f ±0.16	29.07 ^a ±0.32	29.43 ^a ±0.34	81.04 ^a ±0.22
11	ข้าวเจ้าฮางเก่า	20.16 ^f ±0.43	3.82 ^g ±0.16	2.31 ^d ±0.09	4.46 ^c ±0.13	31.16 ^e ±1.71

^{a,b,...} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละคอลัมภ์หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าสี L* หรือค่าความสว่างของข้าวผงตัวอย่างที่ 4 และ 10 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 7, 8 และ 11 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ค่าสี a* หรือค่าสีแดงของข้าวผงตัวอย่างที่ 7 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 4 และ 10 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ค่าสี b* หรือค่าสีเหลืองของข้าวผงตัวอย่างที่ 5 มีค่ามากที่สุดแต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 1, 2 และ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) และตัวอย่างที่ 8 และ 11 มีค่าน้อยที่สุดแต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) ค่าสี C* หรือความเข้มสีของข้าวผงตัวอย่างที่ 1, 2, 5 และ 6 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 8 และ 11 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ค่าสี h· หรือเฉดสีของข้าวผงตัวอย่างที่ 4 และ 10 มีค่ามากที่สุดหรือมีเฉดสีเหลืองมากที่สุด และตัวอย่างที่ 7 มีค่าน้อยที่สุดหรือมีเฉดสีส้มแดง และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ตารางที่ 5 คุณสมบัติด้านสีของข้าวผง

ลำดับ	ชนิดข้าว	L*	a*	b*	C	h°
1	ข้าวเจ้าฮาง	79.11 ^b ±1.11	2.97 ^c ±0.23	19.74 ^{ab} ±0.47	19.96 ^a ±0.50	81.44 ^b ±0.45
2	ข้าวเจ้าฮาง	79.52 ^b ±0.76	2.94 ^c ±0.18	20.14 ^{ab} ±0.46	20.36 ^a ±0.48	81.71 ^b ±0.32
3	ข้าวกล้องพะวงอกสีสี่	62.52 ^c ±0.90	4.09 ^b ±0.12	7.45 ^{de} ±0.10	8.50 ^e ±0.08	61.26 ^c ±0.94
4	ข้าวเจ้าฮางงอก	86.38 ^a ±0.45	1.32 ^d ±0.05	18.16 ^b ±0.44	18.21 ^b ±0.44	85.84 ^a ±0.06
5	ข้าวเจ้าฮางงอก	78.49 ^b ±0.45	3.27 ^c ±0.12	20.49 ^a ±0.16	20.75 ^a ±0.17	80.92 ^b ±0.27
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	76.38 ^b ±1.39	3.17 ^c ±0.32	19.71 ^{ab} ±1.39	19.96 ^a ±1.42	80.88 ^b ±0.41
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	53.28 ^d ±0.61	8.20 ^a ±0.05	9.87 ^d ±0.08	12.84 ^d ±0.04	50.28 ^d ±0.38
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	52.21 ^d ±0.86	3.64 ^{bc} ±0.17	6.65 ^e ±0.03	7.59 ^f ±0.09	61.34 ^c ±1.10
9	ข้าวเจ้าฮาง	76.65 ^b ±2.33	2.74 ^c ±0.16	18.18 ^b ±1.70	18.38 ^b ±1.71	81.39 ^b ±0.40
10	ข้าวเหนียวฮาง	86.31 ^a ±0.31	1.18 ^d ±0.08	16.38 ^c ±0.10	16.43 ^c ±0.10	85.87 ^a ±0.25
11	ข้าวเจ้าฮางกำ	50.80 ^d ±2.71	4.03 ^b ±0.04	6.66 ^e ±0.29	7.67 ^f ±0.19	58.79 ^c ±1.39

^{a,b,...} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละคอลัมภ์หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

2.9.3 คุณภาพการหุงต้ม

จากตารางที่ 6 พบว่าคุณภาพการหุงต้มของข้าวทั้งเมล็ดทุกตัวอย่างไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) โดยมีค่าตั้งแต่ 546.26-635.04%

ตารางที่ 6 คุณภาพการหุงต้มของข้าวทั้งเมล็ด

ลำดับ	ชนิดข้าว	%คุณภาพการหุงต้ม ^{ns}
1	ข้าวเจ้าฮาง	564.86±12.88
2	ข้าวเจ้าฮาง	558.55±67.89
3	ข้าวกล้องพะวงอกสีสี่	580.77±71.04
4	ข้าวเจ้าฮางงอก	635.04±19.81
5	ข้าวเจ้าฮางงอก	608.45±104.51
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	571.84±50.15
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	546.26±26.88
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	572.49±92.27
9	ข้าวเจ้าฮาง	589.43±33.40
10	ข้าวเหนียวฮาง	619.03±45.79
11	ข้าวเจ้าฮางกำ	618.44±30.96

^{a,b,...} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละคอลัมภ์หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$), ns หมายถึงมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

2.9.4 ปริมาณแคโรทีนอยด์ แอนโทไซยานิน ฟลาโวนอยด์ทั้งหมดและน้ำตาลรีดิวิซซ์

จากตารางที่ 7 พบว่าปริมาณแคโรทีนอยด์ของข้าวผงตัวอย่างที่ 11 มีค่ามากที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) และตัวอย่างที่ 1, 2, 4, 5, 6, 9 และ 10 มีค่าน้อยที่สุดและแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ปริมาณแอนโทไซยานินของข้าวผงตัวอย่างที่ 11 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 1, 2, 4, 5, 6, 9 และ 10 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ปริมาณฟลาโวนอยด์ทั้งหมดของข้าวผงตัวอย่างที่ 11 มีค่ามากที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) และตัวอย่างที่ 5 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ของข้าวผงตัวอย่างที่ 7 มีค่ามากที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) และตัวอย่างที่ 2, 4, 5 และ 9 มีค่าน้อยที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 1, 3 และ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ตารางที่ 7 ปริมาณแคโรทีนอยด์ แอนโทไซยานิน ฟลาโวนอยด์ทั้งหมดและน้ำตาลรีดิวซ์ของข้าว (mg/g)

ลำดับ	ชนิดข้าว	แคโรทีนอยด์	แอนโทไซยานิน	ฟลาโวนอยด์	น้ำตาลรีดิวซ์
1	ข้าวเจ้าฮาง	0.015 ^c ± 0.005	- ^e	0.590 ^{de} ± 0.066	172.52 ^{bc} ± 10.84
2	ข้าวเจ้าฮาง	0.006 ^c ± 0.004	- ^e	0.559 ^e ± 0.022	150.73 ^c ± 0.77
3	ข้าวกล้องพะวงอกสีสี่	0.060 ^b ± 0.004	4.817 ^c ± 0.187	0.956 ^c ± 0.079	182.78 ^{bc} ± 10.19
4	ข้าวเจ้าฮางงอก	0.013 ^c ± 0.001	- ^e	0.611 ^d ± 0.009	125.20 ^c ± 7.86
5	ข้าวเจ้าฮางงอก	0.017 ^c ± 0.002	- ^e	0.420 ^s ± 0.019	155.45 ^c ± 4.22
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	0.009 ^c ± 0.008	- ^e	0.508 ^f ± 0.024	188.83 ^{bc} ± 86.41
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	0.059 ^b ± 0.006	3.721 ^d ± 0.028	1.401 ^{ab} ± 0.003	322.26 ^a ± 6.48
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	0.077 ^{ab} ± 0.007	7.453 ^b ± 0.051	1.272 ^b ± 0.049	224.19 ^b ± 10.70
9	ข้าวเจ้าฮาง	0.020 ^c ± 0.014	- ^e	0.522 ^f ± 0.012	134.69 ^c ± 12.16
10	ข้าวเหนียวฮาง	0.018 ^c ± 0.002	- ^e	0.568 ^e ± 0.006	233.88 ^b ± 9.63
11	ข้าวเจ้าฮางกำ	0.086 ^a ± 0.015	8.268 ^a ± 0.501	1.465 ^a ± 0.140	265.91 ^b ± 24.08

^{a,b,...} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละคอลัมน์หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$), - หมายถึง พบในปริมาณที่น้อยมาก

2.9.5 ปริมาณกาบ้า แทนนิน และฟีนอลิกทั้งหมด

จากตารางที่ 8 พบว่าปริมาณกาบ้าของข้าวผงตัวอย่างที่ 4 และ 10 มีค่ามากที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ตัวอย่างที่ 1, 7, 9 และ 11 มีค่าน้อยที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 2, 5, 6 และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ปริมาณแทนนินของข้าวผงตัวอย่างที่ 1 มีค่ามากที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ตัวอย่างที่ 2, 4, 5 และ 9 มีค่าน้อยที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 6, 7 และ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ปริมาณฟีนอลิกทั้งหมดของข้าวผงตัวอย่างที่ 6 และ 6 มีค่ามากที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) ตัวอย่างที่ 1, 2 และ 9 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ตารางที่ 8 ปริมาณกาบ้า แทนนินและฟีนอลิกทั้งหมดของข้าว (mg/100g)

ลำดับ	ชนิดข้าว	กาบ้า	แทนนิน	ฟีนอลิกทั้งหมด
1	ข้าวเจ้าฮาง	34.15 ^c ±8.08	168.01 ^a ±1.77	79.83 ^e ±13.90
2	ข้าวเจ้าฮาง	44.82 ^{bc} ±3.07	64.61 ^c ±13.32	71.69 ^e ±3.03
3	ข้าวกล้องพะวงงอกสีสี่	56.12 ^b ±12.77	117.08 ^b ±12.38	119.49 ^c ±9.67
4	ข้าวเจ้าฮางงอก	90.64 ^a ±2.30	66.54 ^c ±6.23	83.48 ^d ±8.43
5	ข้าวเจ้าฮางงอก	42.51 ^{bc} ±1.62	62.82 ^c ±16.39	90.64 ^d ±5.54
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	46.35 ^{bc} ±3.43	82.85 ^{bc} ±14.60	322.25 ^a ±41.44
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	24.96 ^c ±3.04	96.45 ^{bc} ±17.58	352.86 ^a ±90.62
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	40.41 ^{bc} ±0.71	110.84 ^b ±16.14	221.26 ^b ±24.78
9	ข้าวเจ้าฮาง	34.10 ^c ±2.00	73.15 ^c ±11.96	69.53 ^e ±0.54
10	ข้าวเหนียวฮาง	82.43 ^a ±13.90	120.06 ^b ±0.73	270.28 ^{ab} ±17.31
11	ข้าวเจ้าฮางเก่า	28.20 ^c ±0.10	89.31 ^{bc} ±12.00	208.51 ^b ±45.09

^{a,b,...} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละคอลัมภ์หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

2.9.6 ความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระ

จากตารางที่ 9 พบว่าความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระของ DPPH ของข้าวผง ตัวอย่างที่ 5 มีค่ามากที่สุด และตัวอย่างที่ 10 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ความสามารถในการรีดิวซ์ Fe^{2+} ของข้าวผงตัวอย่างที่ 3 และ 4 มีค่ามากที่สุด แต่ไม่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) และตัวอย่างที่ 10 มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ตารางที่ 9 ความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระของข้าว

ลำดับ	ชนิดข้าว	%DPPH Inhibition	FRAP (mM Fe(II)/100g)
1	ข้าวเจ้าฮาง	27.97 ^f ±0.43	18.02 ^{bc} ±0.96
2	ข้าวเจ้าฮาง	23.71 ^g ±0.11	18.31 ^{bc} ±0.57
3	ข้าวกล้องพะวงงอกสีสี่	34.93 ^d ±0.06	21.29 ^a ±0.62
4	ข้าวเจ้าฮางงอก	15.09 ⁱ ±0.16	17.75 ^c ±0.28
5	ข้าวเจ้าฮางงอก	53.20 ^a ±0.31	17.86 ^c ±0.65
6	ข้าวเจ้าฮางหอมมะลิ	18.44 ^h ±0.02	17.21 ^c ±0.33
7	ข้าวเจ้าฮางมะลิแดง	37.90 ^c ±0.11	19.34 ^b ±0.34
8	ข้าวเจ้าฮางหอมนิล	34.95 ^d ±0.07	21.38 ^a ±0.64
9	ข้าวเจ้าฮาง	30.37 ^e ±0.05	16.91 ^c ±0.10
10	ข้าวเหนียวฮาง	13.58 ^j ±0.10	15.13 ^d ±0.25
11	ข้าวเจ้าฮางเก่า	45.41 ^b ±0.46	20.08 ^{ab} ±1.03

^{a,b,...} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละคอลัมภ์หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

2.9.7 คุณภาพทางเคมีกายภาพของแป้งข้าวฮางอกดัดแปร

เมื่อนำข้าวฮางอกทั้งข้าวหอมมะลิ 105 และข้าวเจ้าก่ำมาบดให้เป็นผง ปรับปรุงคุณภาพแป้งดัดแปร และวิเคราะห์คุณภาพทางเคมีกายภาพ ดังแสดงในตารางที่ 10 และ 11

จากตารางที่ 10 พบว่าความสามารถในการละลาย อัตราการพองตัวและดัชนีการดูดซับน้ำ ของแป้งข้าว (Control) และแป้งข้าวดัดแปรจากข้าวหอมมะลิ 105 ทุกตัวอย่างไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P>0.05$)

ค่า a_w ของแป้งข้าวดัดแปรแบบต่างในแอลกอฮอล์ (AAT) มีค่ามากที่สุด และแป้งข้าวดัดแปรแบบความร้อนขึ้น (HMT) มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\leq 0.05$)

ค่าสี L^* หรือค่าความสว่างของแป้งข้าวมีค่ามากที่สุด และแป้งข้าวดัดแปรแบบต่างในแอลกอฮอล์ มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\leq 0.05$)

ค่าสี b^* หรือค่าสีเหลืองและค่าสี C^* หรือความเข้มสีของแป้งข้าวดัดแปรแบบต่างในแอลกอฮอล์ มีค่ามากที่สุด และแป้งข้าวมีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\leq 0.05$)

ค่าสี $\cdot h$ หรือเฉดสีของแป้งข้าว มีค่ามากที่สุดหรือมีเฉดสีเหลืองมากที่สุด และแป้งข้าวดัดแปรแบบต่างในแอลกอฮอล์ มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\leq 0.05$)

ตารางที่ 10 คุณภาพทางเคมีกายภาพของแป้งข้าวฮางอกจากข้าวหอมมะลิ 105

Quality	Treatment		
	Control	HMT	AAT
% solubility (flour dry base) ^{ns}	11.07±2.03	12.29±2.98	14.68±3.18
Swelling power (g/g flour dry base) ^{ns}	0.76±0.02	0.68±0.01	0.75±0.04
ดัชนีการดูดซับน้ำ ^{ns}	0.79±0.02	0.72±0.01	0.79±0.03
a_w	0.443 ^b ±0.001	0.292 ^c ±0.001	0.455 ^a ±0.001
ค่าสี L^*	82.59 ^a ±0.08	80.45 ^b ±0.17	65.10 ^c ±0.25
ค่าสี b^*	17.01 ^c ±0.16	21.85 ^b ±0.19	25.99 ^a ±0.51
ค่าสี C	17.12 ^c ±0.15	22.09 ^b ±0.17	26.45 ^a ±0.53
ค่าสี $\cdot h$	83.59 ^a ±0.05	81.53 ^b ±0.38	79.40 ^c ±0.16

^{a,b,c} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละแถวหมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\leq 0.05$), ns หมายถึงมีความแตกต่างอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

จากตารางที่ 11 พบว่าความสามารถในการละลาย อัตราการพองตัวและดัชนีการดูดซับน้ำ ของแป้งข้าว (Control) และแป้งข้าวดัดแปรจากข้าวเจ้าก่ำทุกตัวอย่างไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P>0.05$)

ค่าสี a^* หรือค่าสีแดงของแป้งข้าวดัดแปรแบบต่างในแอลกอฮอล์มีค่ามากที่สุด และแป้งข้าว มีค่าน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\leq 0.05$)

ค่าสี C^* หรือความเข้มสีและค่าสี $\cdot h$ หรือเฉดสีของแป้งข้าวดัดแปรแบบความร้อนขึ้น มีค่ามากที่สุด หรือมีเฉดสีส้มแดงเข้มมากที่สุด และแป้งข้าวดัดแปรแบบต่างในแอลกอฮอล์มีค่าน้อยที่สุด หรือมีเฉดสีส้มแดงเข้มน้อยที่สุด และแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\leq 0.05$)

ตารางที่ 11 คุณภาพทางเคมีกายภาพของแป้งข้าวฮางงอกจากข้าวเจ้าเก่า

Quality	Treatment		
	Control	HMT	AAT
%solubility (flour dry base) ^{ns}	9.52±0.96	9.51±0.46	10.09±0.67
Swelling power (g/g flour dry base) ^{ns}	0.64±0.15	0.74±0.02	0.76±0.01
ดัชนีการดูดซับน้ำ ^{ns}	0.67±0.14	0.77±0.01	0.78±0.01
a _w	0.545 ^a ±0.001	0.309 ^b ±0.001	0.281 ^c ±0.001
ค่าสี L*	57.58 ^a ±0.09	54.41 ^b ±0.29	33.89 ^c ±0.94
ค่าสี a*	7.38 ^c ±0.04	7.53 ^b ±0.05	8.32 ^a ±0.08
ค่าสี C	13.51 ^b ±0.09	14.64 ^a ±0.12	11.88 ^c ±0.10
ค่าสี °h	56.86 ^b ±0.07	58.92 ^a ±0.13	45.58 ^c ±1.00

^{a,b,c} ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละแถวหมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$), ns หมายถึงมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

2.10 เผยแพร่ประโยชน์ของข้าวฮางและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวฮาง

คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลงานเผยแพร่ผลงานผ่านกิจกรรมฐานเรียนรู้ ในงาน
 เกษตรและเทคโนโลยีพื้นบ้านอีสาน ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 โดยให้คณะผู้วิจัยและนักศึกษาที่เรียน
 วิชาการแปรรูปอาหาร I และวิชาการควบคุมคุณภาพอาหาร ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 จัดทำแผ่นพับ รวมทั้ง
 เป็นวิทยากรเผยแพร่ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไอศกรีมเยลลีนผสมข้าวฮางงอกให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
 จำนวน 131 คน

รูปภาพประกอบกิจกรรมดำเนินงาน

รูปที่ 2 คณะผู้ดำเนินงานได้เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ในฐานเรียนรู้ งานเกษตรและเทคโนโลยีพื้นบ้านอีสาน

กิจกรรมที่ 3 การประเมินผลการดำเนินงาน (C: Check)

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมจัดฐานเรียนรู้ ในงานเกษตรและเทคโนโลยีพื้นบ้านอีสาน ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 และให้กลุ่มเป้าหมายประเมินความพึงพอใจ โดยมีการสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฐานเรียนรู้ โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวกูไทในจังหวัดสกลนคร จำนวนทั้งหมด 131 คน ได้รับคะแนนเฉลี่ย 4.38 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน หรือคิดเป็น 87.60% เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายตามตัวชี้วัดต่างๆ ของโครงการ พบว่า บรรลุเป้าหมายทุกตัวชี้วัด ทั้งเชิงคุณภาพ ปริมาณ เวลา และค่าใช้จ่าย ดังแสดงในตาราง

สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวกูไทในจังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ

ประเภทโครงการ บริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ชื่อโครงการที่ทำการประเมิน...โครงการรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮางของชาวกูไทในจังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ .....2557.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน

1. เพศ ชาย = 22.14% หญิง = 77.86%

2. อายุ 7-12 ปี = 0.76% 13-18 ปี = 73.28 % 19-24 ปี = 22.14% 25 ปี ขึ้นไป = 3.82%

3. ระดับการศึกษา ป.1-6 = 0.76% ม.1-3/ปวช.1-3 = 11.45% ม.4-6/ปวส.1-3 = 64.89%

ปริญญาตรี 1-4 = 22.14% สูงกว่าปริญญาตรี (ปริญญาโท) = 0.76%

4. อาชีพ นักเรียน = 74.05% นักศึกษา = 22.14% ข้าราชการ = 3.05%

ธุรกิจส่วนตัว = 0% พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ = 0%

อื่นๆ (ผู้ช่วยนักวิจัย) = 0.76%

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมชมนิทรรศการในด้านความรู้ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	ความพึงพอใจ	%	คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ
ฐานเรียนรู้มีประโยชน์ระดับใด	มากที่สุด	54.97	4.52 (มากที่สุด)
	มาก	41.98	
	ปานกลาง	3.05	
	น้อย	0	
	น้อยที่สุด	0	
ท่านได้รับความรู้จากการเข้าร่วมฐานเรียนรู้ระดับใด	มากที่สุด	45.04	4.36 (มาก-มากที่สุด)
	มาก	45.81	
	ปานกลาง	9.15	
	น้อย	0	
	น้อยที่สุด	0	
ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด	มากที่สุด	40.46	4.30 (มาก-มากที่สุด)
	มาก	48.85	
	ปานกลาง	10.69	
	น้อย	0	
	น้อยที่สุด	0	

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	ความพึงพอใจ	%	คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ
ท่านสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด	มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด	40.46 51.91 6.87 0.76 0	4.32 (มาก-มากที่สุด)
ท่านสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมฐานเรียนรู้ไปพัฒนาองค์ความรู้ใหม่หรือต่อยอดได้ระดับใด	มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด	47.33 46.56 5.34 0.00 0.76	4.40 (มาก-มากที่สุด)
เฉลี่ย			4.38

ข้อเสนอแนะ –

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดเป้าหมายผลผลิต

เป้าหมายผลผลิต	ตัวชี้วัด (indicators)	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลเทียบกับเป้าหมาย
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	1.จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ	25 คน	131 คน	บรรลุเป้าหมาย
	2.จำนวนครั้งที่ดำเนินโครงการ	1 ครั้ง	1 ครั้ง	บรรลุเป้าหมาย
ตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่า	ร้อยละ 80	ร้อยละ 87.60	บรรลุเป้าหมาย
ตัวบ่งชี้เชิงเวลา	ดำเนินการแล้วเสร็จภายในวันที่ 28 ก.พ 2557 ไม่น้อยกว่า	ร้อยละ 80	ร้อยละ 100	บรรลุเป้าหมาย
ตัวบ่งชี้เชิงค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ	17,000 บาท	16,575.80 บาท	บรรลุเป้าหมาย

กิจกรรมที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (A: Act)

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามโครงการแล้ว และได้มีการประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในปีต่อไป ดังนี้

1. กิจกรรมดำเนินงานควรขยายผลไปยังนักศึกษาทุกชั้นปีของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร รวมถึงบุคลากร และนักศึกษาสาขาอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน

2. กิจกรรมดำเนินงานควรขยายผลไปยังกลุ่มผู้ผลิตข้าวกลุ่มอื่นๆ
3. ควรมีกิจกรรมการเผยแพร่ผลงานที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา เช่น การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดผลการดำเนินงาน
5. ควรจัดกิจกรรมตามโครงการนี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปผลการดำเนินงาน

1 ด้านการเรียนการสอน

ได้มีการนำนักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 ทั้งหมดเข้าร่วมโครงการ โดยผ่านการเรียนการสอนแบบบูรณาการวิชาการแปรรูปอาหาร I และวิชาการควบคุมคุณภาพอาหาร ได้ดำเนินตามกิจกรรมวงจรคุณภาพ (PDCA cycle) เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์มาบูรณาการกับการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ

2 ด้านการพัฒนานักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน

2.1 กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้สูงขึ้น โดยนักศึกษาได้สำรวจและรวบรวมตัวอย่างข้าว สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ประชุมวางแผนงาน วิเคราะห์คุณภาพ จัดทำสื่อ และถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้วยความมีวินัย เคารพและเชื่อฟังความคิดเห็นของคณะผู้ทำงานและสังคม และนำมาปรับปรุงการทำกิจกรรมให้ดีขึ้น ปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานที่ดี (GMP) มีความรับผิดชอบในหน้าที่ตนเอง ตรงต่อเวลาทั้งเวลาทำกิจกรรมและการส่งผลงาน แต่งตัวเหมาะสมกับสภาพการทำงานในแต่ละกิจกรรม และมีจิตอาสาในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฐานเรียนรู้ เรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง เช่น ไอศกรีมเยลลีนมสดผสมข้าวฮาง ด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน

2.2 กิจกรรมส่งเสริมความรู้

นักศึกษาได้มีการบูรณาการกิจกรรมตามโครงการกับการเรียนการสอน เนื่องจากได้มีการฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์คุณภาพตามวิธีมาตรฐานด้วยความมีคุณธรรมและจริยธรรม ในสถานการณ์จริง

2.3 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางปัญญา

นักศึกษาได้ดำเนินงานตามแผนการทุกกิจกรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำให้เกิดทักษะทางปัญญา เช่น การแก้ไขปัญหาที่มีเหตุผลอย่างเป็นระบบ และสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อนำไปประยุกต์ประกอบการแก้ไขปัญหา การรับฟังความคิดเห็นของคณะผู้ทำงานที่เห็นต่าง ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.4 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

นักศึกษาทุกคนในชั้นปีที่ 2-3 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกิจกรรม มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน จึงต้องมีการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม และสร้างสัมพันธภาพกับคนนอก เช่น การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเพื่อขอข้อมูล การถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านการจัดฐานเรียนรู้ ซึ่งต้องติดต่อประสานงาน สื่อสารให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ จึงเป็นการสร้างนักศึกษาให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้

2.5 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติวิเคราะห์คุณภาพ และคำนวณปริมาณสารสำคัญ สรุปและประเมินผล รวมทั้งจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ ทั้งในรูปแบบแผ่นพับในกิจกรรมฐานเรียนรู้ และบทความวิจัยเพื่อนำเสนอในประชุม

วิชาการ จึงช่วยพัฒนาทักษะด้านนี้ให้เพิ่มพูนมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Excel, Powerpoint และโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ Minitab

3 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตาม PDCA cycle ตั้งแต่การสำรวจ สุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบคุณภาพ วิเคราะห์ผล สรุปและประเมินผล ซึ่งนำมาต่อยอดผลงานผ่านการวิจัย เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมเยลลี่นมสดผสมข้าวฮางอก

4 ด้านการบริการวิชาการ

โครงการนี้เป็นโครงการที่มีระบบและกลไก คือผ่านกระบวนการของงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2557 ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ซึ่งคณะทำงานได้มีการแนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ข้าวฮางอกในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร

5 ด้านการบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โครงการนี้เป็นโครงการเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยได้รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานในการผลิตข้าวฮางอก จึงช่วยสืบสาน รักษาวิถีชีวิตการอยู่กินแนวถิ่นอีสานให้ยั่งยืนต่อไป

6 ด้านการบริหารจัดการ

โครงการนี้มีการดำเนินงานตาม PDCA cycle ร่วมกับการบริหารจัดการเพื่อให้โครงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

โครงการนี้ได้ช่วยเพิ่มทักษะการเรียนรู้การประกันคุณภาพแบบ PDCA cycle เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้งานกับการทำงานตามโครงการนี้ได้สำเร็จ

8 ด้านการบูรณาการงานตามพันธกิจ

โครงการนี้เป็นโครงการเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่มีการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนและการวิจัย โดยใช้กระบวนการ PDCA จึงสนองยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในการสร้างคนดี คนเก่ง ที่มีทักษะในการทำงาน ทำให้เป็นทุนมนุษย์ของประเทศ ที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ (Hand-on)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

โครงการนี้ได้บรรลุผลตามตัวชี้วัด และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จมีดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (input)

- 1.1 ความรู้ ประสบการณ์และทักษะของคณะผู้ทำงาน และกลุ่มผู้ประกอบการได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการนี้ให้แก่ นักศึกษา โดยมีการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน งานวิจัย งานบริการวิชาการ เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทำให้กิจกรรมสามารถดำเนินงานได้ตรงตามเป้าหมาย
- 1.2 ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปข้าวฮางอก โดยการคัดเลือกตัวอย่างข้าวที่มีคุณภาพดี และยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการผลิตข้าวฮางอกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์
- 1.3 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2557 โดยเป็นโครงการต่อเนื่องจากงบประมาณปี 2556 ที่มีกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น
- 1.4 ได้รับการแนะนำจากผู้ประกอบการจากการจัดเวทีเสวนาจากกิจกรรมในปี 2555 จึงได้พัฒนาโครงการตามรูปแบบความต้องการของผู้ประกอบการ

- 1.5 มีการสนับสนุนจากเครื่องมือ อุปกรณ์ของสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ที่ครบถ้วน จึงทำให้โครงการนี้สามารถวิเคราะห์ผลได้รวดเร็ว
2. กระบวนการ (process)
  - 2.1 โครงการนี้มีการบริหารจัดการที่ดีโดยการวางแผนการทดลองตามความต้องการของผู้ประกอบการจากการทบทวนการศึกษาในปีที่ผ่านมา จึงได้จัดทำข้อเสนอโครงการตามวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อกำหนดกรอบงานให้บรรลุผล
  - 2.2 มีการบริหารจัดการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้กิจกรรมการดำเนินงานได้สะดวก และต่อเนื่อง
  - 2.3 นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร และผู้ประกอบการมีการปรึกษาหารือและมีการเสนอแนะแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่างๆของนักศึกษาให้สูงขึ้น
3. ผลสัมฤทธิ์ (output)
  - 3.1 ได้มีการกิจกรรมฐานเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี
  - 3.2 ได้มีการนำผลงานเข้าร่วมงานประชุมวิชาการ
4. ผลสะท้อนกลับ (feedback)

จากการดำเนินงานตามโครงการนี้ในปีที่ผ่านมาพบปัญหา และแนวทางการแก้ไข รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้โครงการนี้มีกิจกรรมที่กระชับและตรงกับความต้องการของชุมชนได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะและแนวทางที่จะพัฒนาต่อเนื่อง

1. สร้างผู้นำในชุมชนที่มีกระบวนการผลิตข้าวฮางที่มีคุณภาพสูง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งรวบรวมภูมิปัญญาการทำข้าวฮาง
2. จัดกิจกรรมตามโครงการนี้อย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อให้นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรการศึกษาชุมชน สามารถบูรณาการความรู้ให้ต่อเนื่องและยั่งยืน
3. เพิ่มบทบาทให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติงานมากขึ้นตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

รายชื่อคณะกรรมการดำเนินงาน

ผลงานเผยแพร่